

ТКАЧЕНКО НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

докт. екон. наук, проф.,
Інститут післядипломної освіти
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
E-mail: tkachenko_nt@ukr.net
КРИВИЦЬКА Ольга Романівна
канд. екон. наук, доц.,
Національний університет «Острозька академія»
E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ
СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ**

ТКАЧЕНКО НАТАЛІЯ ВЛАДИМИРОВНА

докт. екон. наук, проф.,
Інститут послєдипломного образования
Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко
E-mail: tkachenko_nt@ukr.net
КРИВИЦКАЯ Ольга Романовна
канд. екон. наук, доц.,
Национальный университет «Острожская академия»
E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

**ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ
СТРАХОВАНИЯ ЖИЗНИ В ПОЛЬШЕ И УКРАИНЕ**

TKACHENKO Nataliia

Doctor in Economics, Full Professor,
Institute of continuing education
Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: tkachenko_nt@ukr.net
KRYVYTSKA Olga
PhD in Economics, Associate Professor,
The National University of Ostroh Academy
E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

**PRACTICAL ASPECTS OF
LIFE INSURANCE IN POLAND AND UKRAINE**

Анотація. Стаття присвячена аналізу діючої практики розвитку страхування життя в Україні та Польщі. Досліджено динаміку розвитку страхування життя в обох країнах за такими показниками як частка компаній зі страхування життя в загальній кількості страховиків на ринку та частка зібраних валових страхових платежів зі страхування життя в загальній сумі зібраних платежів усіма суб'єктами страхового ринку. На основі проведеного порівняльного аналізу зазначених показників визначено розбіжність у пріоритетах щодо страхових послуг в Україні та Польщі. З'ясовано, що громадяни Польщі значну увагу приділяють страхуванню життя, тоді як в Україні готові страхувати різні матеріальні та майнові цінності, але не життя.
Ключові слова: страхування, життя, валові премії, компанії зі страхування життя, страхові компанії.

Аннотация. Статья посвящена анализу действующей практики развития страхования жизни в Украине и Польше. Исследована динамика развития страхования жизни в обеих странах по таким показателям как доля компаний по страхованию жизни в общем количестве страховщиков на рынке и доля собранных валовых страховых платежей по страхованию жизни в общей сумме собранных платежей всеми субъектами страхового рынка. На основе проведенного сравнительного анализа указанных показателей определены расхождения в приоритетах по страховым услугам в Украине и Польше. Установлено, что граждане Польши значительное внимание уделяют страхованию жизни, тогда как в Украине готовы страховать различные материальные и имущественные ценности, но не жизнь.
Ключевые слова: страхование, жизнь, валовые премии, компании по страхованию жизни, страховые компании.

Abstract. The article is devoted to the analysis of the current practice of life insurance in Ukraine and Poland. The author has investigated the dynamics of life insurance development in both countries based on such indicators as the share of life insurance companies in total number of insurers on the market and the share of collected gross life insurance premiums in the total sum of collected payments by all subjects of the insurance market. From the comparative analysis of these indicators, the author has identified a difference in the priorities for insurance services in Ukraine and Poland. The research has revealed that Polish citizens pay considerable attention to life insurance, while in Ukraine people are ready to insure various material and property values, but not life.
Key words: insurance, life, gross premiums, life insurance companies, insurance companies.

Вступ

В Україні останніми роками все більше і більше актуалізується проблематика розвитку страхового ринку в цілому та його сегментів, зокрема. Досліджуючи динаміку ринку за кількісними та якісними показниками, можна відзначити ключові тенденції та закономірності, які протягом останніх років призвели до того стану, який ми маємо на сьогодні. З метою отримання комплексної та цілісної картини стану будь якого ринку та його сегментів, необхідно комбіновано застосовувати аналіз як кількісних, так і якісних показників, що дасть можливість виявити реальну тенденцію або закономірність.

Огляд літератури

Проблематику сутності, становлення та розвитку страхування життя в своїх наукових працях досліджували чимало науковців,

зокрема Базилевич В.Д., Барановський О.И., Гаманкова О.О., Кнейслер О.В., Осадець С.С., Ткаченко Н.В., Фурман В.М., Яворська Т.В. та ін. Частково практику розвитку страхового ринку в цілому та страхування життя в розрізі різних показників досліджували в своїх працях Гвозденко А.А., Залетов О.М., Мних М.В., Рейтман Л., Третьякова Г.М. Проте малодослідженими залишаються практичні аспекти розвитку страхування життя в Україні та його порівняння із аналогічними показниками європейських країн, зокрема Польщею.

Мета та завдання дослідження. На основі проведеного порівняльного аналізу кількісних та якісних показників розвитку страхового ринку в цілому та страхування життя зокрема в Польщі та Україні, визначити спільне та відмінне у їх динаміці. Окреслити пріоритети населення до страхування життя як сегменту страхового ринку в досліджуваних країнах.

Досягнення поставленої мети вимагає визначення динаміки розвитку страхового ринку за кількісними та якісними показниками, зокрема за кількістю страховиків та часткою компаній зі страхування життя, обсягом зібраних валових страхових премій та часткою премій зі страхування життя а ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливості розвитку страхового ринку України в цілому та страхування життя зокрема, можна визначити на основі даних, наведених в таблиці 1, де наведена динаміка як кількісних, так і основних якісних показників діяльності страхових компаній за останні сім років.

Таблиця 1
Динаміка страхових компаній та страхових премій в Україні за 2010-2016 рр.

Показники	Роки							Абсолютне відхилення 2016–2010 рр.
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Кількість страхових компаній з ризикових видів страхування	389	378	352	345	325	312	271	- 118
Кількість компаній зі страхування життя	67	64	62	62	57	49	39	- 28
Всього страхових компаній	456	442	414	407	382	361	310	- 146
Частка компаній зі страхування життя, %	14,7	14,5	15,0	15,2	14,9	13,6	12,6	-2,1
Валові страхові премії, млн. грн.	23 081,7	22 693,5	21 508,2	28 661,9	26 767,3	29 736,0	35 170,3	12088,6
Темп росту валових страхових премій, %	112,9	98,3	94,8	133,3	93,4	111,1	118,3	-
Валові страхові премії зі страхування життя, млн. грн.	906,5	1 346,4	1 809,5	2 476,7	2 159,8	2 186,6	2 756,1	1849,6
Темп росту валових страхових премій зі страхування життя, %	109,6	148,5	134,4	136,9	87,2	101,2	126,0	-
Частка страхових премій зі страхування життя у валових преміях, %	3,9	5,9	8,4	8,6	8,1	7,4	7,8	3,9

Джерело: Складено за даними [1-7]

В Україні за останні роки спостерігається зменшення кількості страхових компаній з ризикових видів страхування та компаній зі страхування життя. Якщо в 2010 році в Україні функціонувало 456 страховиків, то за досліджуваний період їх кількість зменшилась на 146 компаній та в 2016 році становила 310 суб'єктів господарювання. Зменшення загальної чисельності страховиків відбувалось за рахунок припинення діяльності як страховиків з ризикових видів страхування (їх кількість зменшилась на 118 компаній), так і компаній зі страхування життя (кількість яких за останні сім років зменшилась на 28 компаній).

Варто відзначити, що зменшення чисельності компаній зі страхування життя спостерігалось кожного року, проте, лише за останні два роки (2015 р. та 2016 р.) їх чисельність зменшилась на 18 компаній, тоді як за п'ять попередніх (2010 р. – 2014 р.) – на 10 компаній.

З усієї видової гамми страхових компаній, що функціонують на страховому ринку України частка компаній зі страхування життя за весь період дослідження коливалась на рівні 15 % з незначним відхиленням протягом 2010-2014 рр. Враховуючи те, що в 2015 році на 8 компаній зі страхування життя стало менше на ринку, а в 2016 році – на 10 компаній, а страхових компаній з ризикових видів страхування стало менше на 13 та 41 компанію відповідно, то це призвело до того, що зменшилась і частка компаній зі страхування життя в загальній чисельності страховиків у 2015 році до 13,6% та до 12,6 % у 2016 році.

На перший погляд, беручи до уваги лише кількісні показники функціонування страхового ринку в частині суб'єктного скла-

ду, відмічаємо стабільно негативну тенденцію протягом 2010 – 2016 рр., що характеризується зменшенням кількості страховиків на ринку як таких, що займаються страхуванням ризикових видів та тих, що займаються страхуванням життя.

Проте аналітика таких показників, як валові страхові премії в цілому, та зі страхування життя зокрема, надає нам можливість визначити кардинально протилежну тенденцію розвитку страхового ринку України за останні роки. В Україні протягом досліджуваного періоду спостерігався постійний приріст валових страхових премій зі страхування життя протягом 2010–2013 рр. Надходження страхових премій зростали кожного року відповідно на 9,6 %, 48,5 %, 34,4 %, 36,9 %. Винятком є лише 2014 рік, і це дійсно більше виняток, ніж закономірність, що пов'язаний із політичною нестабільністю в країні та початком антитерористичної операції. Результатом чого стало зменшення залучених премій зі страхування життя у 2014 році на 12,8 % порівняно з 2013 роком. Але страховий ринок досить швидко адаптувався до ситуації в країні і вже в 2015 році відмічаємо його стабілізацію в частині такого його сегменту, як страхування життя (приріст валових премій зі страхування життя становив 1,2 % порівняно з 2014 р.). В 2016 році компанії зі страхування життя, хоча і зменшились в кількісному складі, проте почали нарощувати свої потужності, що в кінцевому результаті сприяло залученню до числа своїх клієнтів все більшого кола потенційних страхувальників, що забезпечило приріст надходжень валових премій на 26 % порівняно з надходженнями 2015 року.

В даному контексті варто відзначити, що негативна тенденція, яка характеризується зменшенням кількості компаній зі страхування життя, насправді є позитивним моментом у функціонуванні ринку загалом, оскільки постійне зменшення чисельності компаній зі страхування життя на страховому ринку України компенсувалось постійним приростом залучених ними ж валових премій. Тобто, можемо висловити припущення, що зростає потужність компаній зі страхування життя, оскільки приріст залучених премій – це, з іншої сторони, свідчення довіри до них все більшого кола населення через підвищення якості послуг, що ними надаються.

Своєрідні тенденції та певні закономірності спостерігаються в динаміці кількісних та якісних показників розвитку страхового ринку Польщі (табл. 2).

На основі отриманих даних таблиці 2 відмічаємо той факт, що страховий ринок Польщі практично є сформованим. Підтвердженням цього може бути і той аспект, що за останні сім років кількість страховиків в цілому по ринку зменшилась лише на 2 компанії.

Проте, досліджуючи їх динаміку у розрізі видів страховиків та по роках, відмічаємо наступні аспекти:

зменшення кількості компаній з ризикових видів страхування спостерігалось у 2012 році (на 2 компанії менше порівняно з 2011 роком), у 2014 році (на одну компанію менше, ніж у 2013 році), але протягом 2016 року в Польщі започаткували свою діяльність чотири нових компанії зазначеного виду;

кількість компаній зі страхування життя протягом всього періоду дослідження практично не змінювалась. Лише у 2011 році їх кількість зменшилась на 2 компанії, в 2013 р. та 2014 р. згорнули свою діяльність ще по одній компанії, але вже в 2015 році на ринку розпочала свою діяльність ще одна нова компанія.

Якщо в Польщі в 2016 році стало на 3 компанії зі страхування життя менше порівняно з 2010 роком, то в Україні за цей же період їх чисельність зменшилась на 28 компаній. Це ще є одним із факторів підтвердження того, що український ринок все-таки ще проходить період конкурентної боротьби та завоювання певних сегментів ринку. Тоді як ринок Польщі функціонує на основі тих компаній, які свого часу витримали жорстку конкуренцію і зайняли певну нішу на ринку.

Таблиця 2
Динаміка страхових компаній та страхових премій в Польщі
за 2010-2016 рр.

Показники	Роки							Абсолютне відхилення 2016–2010 рр.
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Кількість страхових компаній з ризикових видів страхування	33	33	31	31	30	30	34	1
Кількість компаній зі страхування життя	30	28	28	27	26	27	27	-3
Всього страхових компаній	63	61	59	58	56	57	61	-2
Частка компаній зі страхування життя, %	47,62	45,90	47,46	46,55	46,43	47,37	44,26	-3,36
Валові страхові премії, тис. злотих	54 162 650	57 149 635	62 642 601	57 862 686	54 920 648	54 801 625	56 039 183	1 876 533
Темп росту валових страхових премій, %	105,50	105,51	109,61	92,37	94,92	99,78	102,26	-
Валові страхові премії зі страхування життя, тис. злотих	31 422 040	31 848 613	36 377 397	31 263 874	28 667 406	27 525 201	23 856 696	-7 565 344
Темп росту валових страхових премій зі страхування життя, %	103,8	101,4	114,2	85,9	91,7	96,0	86,7	-
Частка страхових премій зі страхування життя у валових преміях, %	58,01	55,73	58,07	54,03	52,20	50,23	42,57	-15,44

Джерело: Складено за даними [8-14]

Варто відзначити чітко виражену відмінність польського страхового ринку від українського в тому, що протягом 2010–2016 рр. кількість компаній зі страхування життя становили 45–47% до загальної їх кількості. Це, свого роду, є свідченням того, що на послуги цих компаній в Польщі є попит, оскільки населення сусідньої країни в однаковій мірі дбає не лише про своє майно та матеріальні цінності, а й про життя в цілому.

Також обсяг валових страхових премій, зібраних страховиками Польщі залишався практично на однаковому рівні в 2010, 2011 та 2014 роках. В 2016 році обсяг валових премій сягнув практично рівня 2011 року. Найбільші надходження страхових премій від усіх страховиків в Польщі спостерігались у 2012 та 2013 роках.

2012 рік також характеризувався і найбільшою сумою отриманих страховиками Польщі валових страхових премій зі страхування життя. Наступні 4 роки в Польщі спостерігалось зменшення цих видів страхових премій. Так у 2013 році валових страхових премій зі страхування життя було зібрано на 14,1 % менше порівняно з 2012 роком, у 2014 році та у 2015 році зменшення становило відповідно 8,3 % та 4 %.

Також доречно зацентувати увагу на погіршенні якісних показників діяльності компаній зі страхування життя у Польщі протягом останніх двох років досліджуваного періоду. Якщо у 2015 році 27 компаній зі страхування життя отримали 27 525 201 тис. зло-

тих, що становило 96% порівняно з 2014 роком, то ці ж компанії зібрали лише 23 856 696 тис. злотих, що становить лише 86,7%, порівняно із зібраними преміями 2015 року.

Проте позитивним аспектом страхового ринку Польщі вважаємо за доцільним відзначити і той факт, що протягом 2010-2015 рр. більше половини всіх валових страхових премій це були премії зі страхування життя.

Винятком є лише 2016 рік, де їх частка становила лише 42,57 %. Це є свідченням того, що все ж таки громадяни Польщі більше схильні страхувати життя, ніж майно чи інші матеріальні цінності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отримані результати дослідження наводять на думку, що в розвитку страхування життя важливу роль відіграє все таки суб'єктивний чинник – потенційні страхувальники. Лише усвідомленість громадянами потреби в страхуванні життя, використовуючи всі можливі його види та механізми є основним фактором, що забезпечуватиме розвиток цього сегмента страхового ринку. Аналіз діючої практики показав, що Україна в цьому контексті набагато відстає від Польщі, проте тут є і позитивний момент – вітчизняний страховий ринок має величезний потенціал розвитку за рахунок популяризації та поширення серед мас такого виду як страхування життя.

Список літератури

1. Підсумки діяльності страхових компаній за 2010 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2010.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

2. Підсумки діяльності страхових компаній за 2011 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk_4kv_2011.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

3. Підсумки діяльності страхових компаній за 2012 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/SK_IV_kv_%202012.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

4. Підсумки діяльності страхових компаній за 2013 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_%202013.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

5. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/sektor/sk_%202014.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

6. Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zvitni_dani/sk_%202015.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

7. Підсумки діяльності страхових компаній за 2016 рік. URI: https://nfp.gov.ua/files/sk_%202016.pdf (дата звернення: 20.11.2017 р.).

8. Annual Report of the Polish Chamber of Insurance for 2010. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport2010/Annual%20Report%202010.pdf> (дата звернення: 21.11.2017).

9. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2011. URI: https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Annual%20Report_2011.pdf (дата звернення: 21.11.2017).

10. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2012. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/PIU%20RAPORT%20ROCZNY%202012%20ENG.pdf> (дата звернення: 21.11.2017).

11. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2013. URI: https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/PIU%20ang%20raport%20roczny%202013%20D%20opt_1.pdf (дата звернення: 21.11.2017).

12. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2014. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport%20Roczny%202014/Raport%20roczny%202014%20en.pdf> (дата звернення: 21.11.2017).

13. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2015. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport%20>

roczny%202015/Annual%20Report%20of%20the%20Polish%20Insurance%20Association%20for%202015.pdf (дата звернення: 21.11.2017).

14. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2016. URI: <https://piu.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/PIU-Annual-Report-2016-in-PDF-version.pdf> (дата звернення: 21.11.2017).

References

1. Results of the activity of insurance companies for 2010. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2010.pdf.

2. Results of the activity of insurance companies for 2011. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk_4kv_2011.pdf

3. Results of the activity of insurance companies for 2012. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/SK_IV_kv_%202012.pdf.

4. Results of the activity of insurance companies for 2013. URI: https://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_%202013.pdf.

5. Results of the activity of insurance companies for 2014. URI: https://nfp.gov.ua/files/sektor/sk_%202014.pdf.

6. Results of the activity of insurance companies for 2015. URI: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zvitni_dani/sk_%202015.pdf.

7. Results of the activity of insurance companies for 2016. URI: https://nfp.gov.ua/files/sk_%202016.pdf.

8. Annual Report of the Polish Chamber of Insurance for 2010. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport2010/Annual%20Report%202010.pdf>

9. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2011. URI : https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Annual%20Report_2011.pdf.

10. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2012. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/PIU%20RAPORT%20ROZCZNY%202012%20ENG.pdf>.

11. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2013. URI: https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/PIU%20ang%20raport%20roczny%202013%20D%20opt_1.pdf.

12. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2014. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport%20Roczny%202014/Raport%20roczny%202014%20en.pdf>.

13. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2015. URI: <https://piu.org.pl/public/upload/ibrowser/Raport%20roczny%202015/Annual%20Report%20of%20the%20Polish%20Insurance%20Association%20for%202015.pdf>.

14. Annual Report of the Polish Insurance Association for 2016. URI: <https://piu.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/PIU-Annual-Report-2016-in-PDF-version.pdf>.

Умови публікації наукових статей в журналі «Фінансові послуги» в розділі «Наука»

У журналі на платній основі розміщуються наукові праці, які відповідають профілю видання та раніше не публікувалися.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

- Всеукраїнський науково-аналітичний журнал «Фінансові послуги» виходить 6 разів на рік.
- Статті публікуються на одній з 3-х мов: українською, російською, англійською та супроводжуються анотаціями на кожній з цих мов.
- До розміщення в журналі приймаються статті, огляди, короткі повідомлення, дискусійні матеріали, листи до редакції, а при необхідності – окремі розширені препринти робіт і дисертацій з публікацією в журналі їх рефератів.
- Обсяг статей не обмежується.
- За автором зберігається право публікації перекладів або перероблених матеріалів статті в інших виданнях.
- Автори можуть замовити за додаткову плату необхідну кількість журналів або відбитків своєї статті.

СТРУКТУРА СТАТТІ

1. УДК XXX.XXX.X
2. **Автори:** Прізвище І. Б., науковий ступінь, звання, тел., E-mail, місце роботи (на укр., рос., англ. мовах).
3. **Назва статті** (на укр., рос., англ. мовах).
4. **Анотації** В анотаціях вказується: Прізвище І. Б. авторів; назва статті; текст анотації – 400...500 друкованих знаків; ключові слова) (на укр., рос., англ. мовах).
5. **Текст статті:** складається із таких розділів: вступ і постановка задачі; розділи (підрозділи) основної частини; результати, висновки і рекомендації; література.
  - 5.1. **Текст** набирається в редакторі WORD, шрифт келль – 14, полуторний інтервал, відступ першого рядка – 0,75. Формат сторінки А4, поля: зверху 20 мм, знизу 20 мм, зліва 20 мм, праворуч 15 мм. Орієнтація сторінок – книжна. Текст подається відредагований.

- 5.2. **Формули** розташовуються по центру робочого поля або в тексті статті. Формули, змінні в тексті та на рисунках набираються в редакторі MathType, версії 4.0 і більше.
- 5.3. **Малюнки** чорно-білі повинні бути якісними, чіткими, всі написи повинні добре проглядатися (шрифт виключно Times New Roman).
- 5.4. Редактор формул – Math Type Equation, шрифт – Times New Roman, змінні – курсивом, грецькі – прямо, російські – прямо.
- 5.5. **Таблиці** виконуються за допомогою табличного процесора редактора.
6. **Розширена анотація** на англійській мові та її переклад на українську або російськомову. Об'єм анотації – 1000...1500 друкарських знаків.
7. **Транслітерацію списку літератури.**
8. **Відомості про авторів** (ПІБ, вчений ступінь, посада, місце роботи, e-mail, адреса).

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Адреса редакції: Україна, Київ, вул. Новокостянтинівська, д. 2А
Тел.: (044) 238-68-38
E-mail: nauka@ukrbizn.com
Сайт: <http://ukrbizn.com>